

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-431-3-17>

**MODELING OF THE STAGES OF RESEARCH
ON THE PHENOMENON OF INTERETHNIC PROFESSIONALLY
ORIENTED MULTILINGUALISM
(ON THE BASIS OF THE GERMAN PROFESSIONAL LANGUAGE
OF ARCHITECTURE AND CONSTRUCTION)**

**МОДЕЛЮВАННЯ ЕТАПІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ
МІЖНАЦІОНАЛЬНОЇ ФАХОВО-ОРІЄНТОВАНОЇ
БАГАТОМОВНОСТІ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ ФАХОВОЇ
МОВИ АРХІТЕКТУРИ ТА БУДІВНИЦТВА)**

Rubana Ye. S.

*Postgraduate Student at the Department
of Germanic Philology and Translation
Yuriy Fedkovych Chernivtsi
National University
Chernivtsi, Ukraine*

Рубана Є. С.

*аспірантка кафедри германської
філології та перекладу
Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Німецький лінгвіст М. Браун вважається одним із перших, хто займався вивченням феномену багатомовності. Дослідник пропонує трактувати багатомовність як активне, збалансоване та досконале володіння двома або більше мовами [1, с. 115]. На початку ХХ століття цевизначення стає унікальною дилемою прийдешніх часів. Основна причина зростання інтересу до цього питання полягає в тому, що людина вперше розглядається з точки зору її особистісної історії та когнітивного розвитку. Чим чіткіше проілюстровано лаконічність багатомовного суспільства, тим актуальнішою стає проблема багатомовності на занятті, на що вказують методичні розробки з навчання іноземних мов ХХ століття.

Згідно з висновками Лісабонської конференції 2000 року та сесії Європейського парламенту, володіння мовою отримало статус однієї з 5 і відповідно 8 ключових компетенцій [2]. Як результат – офіційно визнано статус багатомовності в усьому світі. Незважаючи на всі згадані вище досягнення, характер багатомовності в контексті фахових мов і досі залишається поза увагою лінгвістів, хоча сьогодні все частіше йдеться не про мультимодальне фахово-орієнтоване спілкування, а про полілінгвальну, міжкультурну та мультимодальну професійну комунікацію між фахівцями, а також фахівцями й аматорами. Цю тезу підтверджує така міждисциплінарна галузь знань, як архітектура і будівництво, адже багатомовність є одним з постулатів сучасного

предметного мовного простору, що зумовлено об'єктивною необхідністю.

Наше лінгвістичне дослідження оптимізує процес вивчення нового типу багатомовності, а саме – міжнаціональної фахово-орієнтованої багатомовності (далі – МФОБ) як важливого індикатора та показника соціальних, політичних та економічних змін, що відображаються не лише у будівництві нових типів будівель, появі та розвитку інноваційних технологій, технік й методів будівництва і термінів на їх позначення, а й віддзеркалюють зміну характеру, значення та ролі самого архітектурного знаку в житті особистості, суспільства й всієї планети. Розвідка націлена на дослідження феномену МФОБ та на здійснення комплексного аналізу специфіки впливу екстра- та інтра-лінгвальних факторів на становлення та розвиток запозичених шарів лексики німецької фахової мови архітектури та будівництва (далі – НФМАБ) в синхронії і діахронії. Темі багатомовності та мовної інтерференції присвячені численні лінгвістичні розвідки як українських, так і німецьких дослідників, серед них: С. Франц, А. Вільдфйоер, С. Кійко, Б. Лабінська, Ж. Черська та ін.

В основі наших студій закладено гіпотезу про багатомовну природу та лінгвістичну інтерференцію фахових мов. Враховуючи принципи трансдисциплінарного підходу, вважаємо доцільним висвітлити особливості

функціонування запозичених термінологічних одиниць у терміносистемі німецької фахової мови архітектури та будівництва (далі – НФМАБ). Термінологічна система виступає засобом репрезентації структурованих знань і вважається найпродуктивнішою частиною словникового складу загальнонаціональної мови. З огляду на особливості структури та ієрархічних зв'язків досліджуваної терміносистеми ми можемо проаналізувати, наскільки термінологічний склад НФМАБ відображає усі інновації та результати наукового прогресу і задовольняє потреби репрезентованої сфери знань. Лінгвістичний аналіз структури та семантики термінолексики НФМАБ уможливує також індексацію ступеня продуктивності запозичених типів словотвору та допомагає визначити характер використання автохтонної, запозиченої лексики та інтернаціоналізмів у процесі професійної міжкультурної комунікації [3, с. 176–177].

Дослідження спрямоване на визначення генетичної спорідненості термінологічної лексики архітектури та будівництва на основі німецької, англійської, польської та української мов, оновлення методико-теоретичної бази дослідження місця терміна в терміносистемі з урахуванням її неоднорідного характеру і ролі, а також функцій міжкультурної компетентності в професійному житті сучасних

архітекторів та інженерів. Для досягнення мети необхідно реалізувати низку теоретичних і практичних завдань, як-от:

1) охарактеризувати специфіку кореляції понять *термін* та *терміносистема* у співвідношенні з позначуваним об'єктом, явищем, процесом досліджуваної галузі знань;

2) окреслити вектори розвитку терміносистеми архітектури та будівництва на основі запозичень та інтернаціоналізмів;

3) визначити роль і функції національної та індивідуальної багатомовності у формуванні професійної спільноти та запропонувати визначення поняттю *міжнаціональної фахово-орієнтованої багатомовності*;

4) описати вплив екстралінгвальних факторів на використання запозичених компонентів у досліджуваній термінологічній лексиці.

Такий широкий спектр тем нашого дослідження розкриває інноваційні дослідницькі шляхи та оновлену стратегію вибору дослідницьких підходів.

Матеріалом дослідження виступає корпус термінів і термінологічних сполук німецької фахової мови архітектури та будівництва із загальним обсягом понад 40000 термінів НФМАБ. Вибірка здійснюється на матеріалі фахових текстів та лексикографічних джерел, а саме укладеного нами реєстру термінів архітектури та будівництва, монографій, тлумачних словників, фахових словників, фахових журналів, документації з ведення будівництва та введення будівельних об'єктів у експлуатацію, а також веб-сайтів найавторитетніших німецьких будівельних компаній тощо [4].

Методологічну базу студій феномену міжнаціональної фахово-орієнтованої багатомовності становлять як загальнонаукові методи дослідження (аналіз, синтез, моделювання), так і методи лінгвістичних досліджень (описовий метод, численні методики структурного методу, як-от: семантичний, компонентний, дефініційний, етимологічний аналізи, аналіз за безпосередніми складниками), а якісні та кількісні методи дослідження поточного стану фахової мови дозволяють перевірити достовірність отриманих результатів.

Комплексний аналіз лексем НФМАБ, який імплементовано в рамках дослідження етимологічного походження запозичених лексичних одиниць запропонованої фахової мови на основі опублікованого нами двомовного словника термінів архітектури і будівництва із загальним обсягом 6108 термінів та терміносполук й укладеного нами термінологічного реєстру із обсягом понад 40000 термінологічних одиниць, допомагає встановити показники абсолютної та часткової лексичної спорідненості з неспорідненими слов'янськими фаховими мовами архітектури та будівництва, а саме українською та польською мовами. Отримані результати дозволяють констатувати частку гібридних

термінів, квазіінтернаціоналізмів, часткових та абсолютних інтернаціоналізмів за внутрішньою і зовнішньою формами в межах кожної термінологічної системи [5, с. 163].

Дослідження уможливило оцінку ефективності вивчення принципів багатомовності та міжмовної інтерференції на основі термінології архітектури та будівництва як із діахронійної, так і з синхронійної точки зору. Дослідження передбачає вивчення лексичних запозичень в українській та німецькій фахових мовах архітектури та будівництва внаслідок міжмовної інтерференції (1849- 1918) на Буковині, стану збереження архітектурних знаків багатомовного регіону Буковини, які містять історичні етнокультурні ознаки мовного ареалу. На матеріалі НФМАБ перевіряється зміст таких екстралінгвальних факторів, як: посилення глобальних міграційних процесів, багатомовність та полікультурність суспільства, підхід до інноваційних та природоохоронних технологій, методів будівництва та будівельних матеріалів на всіх континентах, відмова від усталених традицій в галузі архітектури та будівництва, а також глобалізація та інтернаціоналізація всіх галузей знань.

Література:

1. Braun M. Beobachtungen zur Frage der Mehrsprachigkeit. *Göttingische Gelehrte Anzeigen*, 1937. № 4. S. 115–130.
2. Europäischer Rat Lissabon. Schlussfolgerungen des Vorsitizes. URL: [Europäischer Rat Lissabon 23–24.03.2000: Schlußfolgerungen des Vorsitizes \(europa.eu\)](http://europa.eu).
3. Рубана Є. С. Міжнародна фахово-орієнтована багатомовність в контексті гармонізації термінів німецької фахової мови архітектури та будівництва. Молодіжна наука заради миру та розвитку : зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (8–10 листопада 2023 року, м. Чернівці). Чернівці : Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2023. С. 176–178. ISBN 978-966-423-755-7. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8523>
4. Кійко С. В., Пинтюк Є. С. Німецько-український словник термінів архітектури та будівництва. Чернівці : Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2020. 144 с.
5. Пинтюк Є. С. Етимологічні характеристики інтернаціоналізмів і термінів іншомовного походження німецької фахової мови архітектури та будівництва. *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 17. Том 1. 2021. С. 162–166. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/17/part_1/34.pdf